

אנא מן אל-יהוד: על יהודים, מזרחיות, והשפה הערבית בישראל اليهود الشرقيون واللغة العربية

יום חמישי, כא בכסלו תשע"ו, 3 בדצמבר 2015, בשעות 18:15-10:00
אוניברסיטת תל-אביב, אולם אפטר (001)
כנס בשפה הערבית (עם תרגום סימולטני)

הכנס "אנא מן אל-יהוד: על יהודים, מזרחיות והשפה הערבית בישראל" יעסוק ביחסי הגומלין בין השפה הערבית והיהודים בישראל ויתמקד בסיכויים ובאפשרויות הטמונים בקשרים בין התרבות הערבית לתרבות היהודית, וכן בלימוד מחודש של היחסים המורכבים שהתפתחו בין היהודים המזרחים בישראל לבין השפה והתרבות הערבית. בין השאר ידונו משתתפי הכנס בהיקפי הידע שיש ליהודים בישראל בשפה הערבית ועל השפה, ביחס של הדורות השונים של יהודים מזרחים בישראל לשפה, לרבות יחס של נוסטלגיה ויחס של דחייה, במשמעויות הפוליטיות הנסתרות והגלויות של הערבית בישראל, בהיבטים האתניים של ידיעת השפה בארץ, ובפוטנציאל שטמון בלימוד השפה בקרב יהודים בני כל העדות לקידום מציאות אזוירית אחרת.

בכנס ישתתפו חוקרות וחוקרים בכירים וצעירים, ערבים ויהודים. רוב ההרצאות יהיו בשפה הערבית, בליווי תרגום סימולטני לעברית. בכך אנו מבקשים להשתתף ביצירת מרחב משותף, ערבי-עברי, בתוך האקדמיה. כמו כן אנו מבקשים להנכיח את השפה הערבית כשפת הוראה ומחקר בעלת הקשרים אינטלקטואליים ותרבותיים ולאגור את יחסי הכוחות המקובלים באקדמיה בין הערבית לעברית ובין ערבים ליהודים.

תוכנית

11:00-12:00 **הרצאה מרכזית:**

פרופ' יהודה שנהב, החוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה,
אוניברסיטת תל-אביב; מכון ון ליר בירושלים

**ידיעת השפה הערבית בקרב יהודים בישראל:
דיווח וניתוח ממצאים של מחקר חדש**

יו"ר ומגיב: **פרופ' הלל כהן**, החוג ללימודי האסלאם והמזרח התיכון,
האוניברסיטה העברית בירושלים

10:00-10:30 התכנסות וכיבוד קל

10:30-11:00 **ברכות ודברי הקדמה:**

פרופ' ניסים מזרחי, ראש החוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה,
אוניברסיטת תל-אביב

הנשיא ראובן ריבלין, נשיא מדינת ישראל (ברכה מצולמת)

ח"כ ד"ר יוסף ג'בארין, הרשימה המשותפת

דליה חלבי, מנכ"לית דיראסאת - מרכז ערבי למשפט ומדיניות

ראונק נאטור, מנכ"לית שותפה בעמותת סיכוי

ד"ר יוני מנדל, מכון ון ליר בירושלים

12:00-12:15: **אלמוג בהר**, עמית מחקר, האקדמיה ע"ש פולונסקי

במכון ון ליר בירושלים

הקראת קטעים מסיפורו "אנא מן אל-יהוד"

12:15-13:45 על מזרחים ואובדן השפה הערבית בישראל

יו"ר: **ראובן אברג'יל**, פעיל חברתי, ממקימי תנועת הפנתרים השחורים וממנהיגי **פרופ' סמי סמוחה**, החוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה, אוניברסיטת חיפה; חתן פרס ישראל לסוציולוגיה **עמדות הציבור בישראל כלפי השפה הערבית והשתלבות במרחב הערבי**

ד"ר **חנה עמית כוכבי**, מתרגמת מערבית וחוקרת תרגום **מקומם של היהודים המזרחים כמתרגמים מהספרות הערבית לעברית**

סלמאן נאטור, סופר ומחזאי **השפה הערבית בישראל: בין שפת דיירי הקבע לשפת הדיירים הזמניים**

הרב שם טוב מנחם, יו"ר ועד הרבנים לדיאלוג בין העמים **על יהדות, ערביות ומזרחיות**

13:45-14:30 הפסקת צהריים

14:30-16:00 השפה הערבית והיהודים בישראל: על הנכחה והכחשה

יו"ר: **מייסלון דלאשה**, מכון ון ליר בירושלים; אוניברסיטת תל-אביב **פרופ' יורם מיטל**, מרכז חיים הרצוג לחקר המזרח התיכון והדיפלומטיה, אוניברסיטת בן גוריון בנגב **לימוד השפה הערבית בישראל כפעולה של הבניה ומחיקה של זהות תרבותית**

שושנה גבאי, ממייסדות הקשת הדמוקרטית המזרחית; עיתונאית ופעילה חברתית **רוחא בלא רנ'עא: אנשי הרוח היהודים-העיראקים בישראל**

ד"ר **הני זובידה**, ראש החוג למדע המדינה, המכללה האקדמית עמק יזרעאל **אי-ההכלה של השפה הערבית על גווניה השונים בחברה הישראלית: על תרבות, אקדמיה ומרחב ציבורי**

ערן כחיים, החוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה, אוניברסיטת תל-אביב **חסמים ואתגרים עיקריים בלימודי השפה הערבית בקרב יהודים בישראל**

16:00-16:15 הפסקה

15:16-18:15 הערבית כשער תרבותי וחברתי למרחב הערבי

יו"ר: ד"ר **בשיר בשיר**, המחלקה לסוציולוגיה, למדע המדינה ולתקשורת, האוניברסיטה הפתוחה; מכון ון ליר בירושלים **יעל גינדיאן**, החוג ללימודי האסלאם והמזרח התיכון, האוניברסיטה העברית בירושלים; פעילה חברתית **איראניה - מזרחית דוברת ערבית ברחבי ארץ הקודש**

פרופ' אמל נ'מאל, החוג למדעי המדינה, אוניברסיטת תל-אביב; אעלאם - המרכז הערבי לחירות המדיה, פיתוח ומחקר **על ייצורם של "ערבים שקטים": היהודים-הערבים ותפקידם בתעמולה הציונית בערבית**

ד"ר **יובל עברי**, מכון מנדל למנהיגות חינוכית; עמית פוסט-דוקטורט במרכז צ'ריק, האוניברסיטה העברית בירושלים **שפת הארץ ואזרחיה הערבים: מחלוקות על הזיקה בין השפה הערבית לחידוש החיים היהודים בארץ-ישראל/פלסטין במפנה המאה העשרים**

עידן בריר, החוג להיסטוריה, אוניברסיטת תל-אביב; עמית מחקר, הפורום לחשיבה אזרחית; מכון ון ליר בירושלים **יהודי ארצות ערב: ייפוי העבר על רקע סכסוכי ההווה**

רעי חגי, החוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה, אוניברסיטת תל-אביב **שפת הגלות, שפת החידקל: בעקבות הקינה היהודית-ערבית**

הכנס מתקיים ביוזמת החוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה באוניברסיטת תל אביב, ובתמיכת המכון לחקר החברה והכלכלה ע"ש דוד הורוביץ.

הכנס הוא חלק מפרויקט נרחב של קידום הערבית באקדמיה, המתקיים בשותפות עם מכון ון ליר בירושלים; דיראסאת - המרכז הערבי למשפט ומדיניות; סיכוי - העמותה לקידום שוויון אזרחי; ובמימון האיחוד האירופי.

הכניסה חופשית

לפרטים: tau.conf.dec.03@gmail.com